KAJAANIN KAUPUNKI **ASIANTUNTIJALAUSUNTO**

13.10.2016

Sivistys- ja tiedejaosto
Eduskunta

HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Vuonna 2017 ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus on noin 331 miljoonaa euroa eli 19,5 % alhaisempi kuin vuonna 2013. Ammatillinen koulutus on osallistunut merkittävästi ns. kestävyysvajeen kattamiseen viime vuosina ja tulevaisuudessa rahoitus näyttää jäävän pysyvästi alemmalle tasolle. Ammatillisen koulutuksen järjestäjät ovat lähteneet valtaosin myötäotteella ratkaisemaan taloudellisten edellytysten heikkenemistä. Suurimpana ongelmana on ollut se, että rahoitusta leikataan ensin ja muutoksen mahdollistava lainsäädäntö tulee voimaan vasta 2018.

Suoritettavan reformin edut näkyvät vasta vuosien päästä ja pelättävissä on, että kaikki toimenpiteet eivät näyttäydy vain etuina. ”Hyvät opiskelijat oppivat kaikissa tapauksissa ja malleissa, mutta miten käy kaikkein heikoimpien opiskelijoiden?” Heikkojen opiskelijoiden osalta yhteiskunnalla lienee kaikkein eniten voitettavaa.

Ammatillinen koulutus on keskeinen elementti Suomen työllisyyden ja kilpailukyvyn parantamisessa. Nobelisti Bengt Holmström on arvostellut leikkauksia koulutukseen, joskin hän on myös todennut koulutuksessa olevan tehottomia toimintamalleja ja rakenteita. Prof. Jouni Välijärvi on useaan otteeseen lausunut huolensa peruskoulun koulupudokkaista ja heidän osaamisesta. Ammatillinen koulutus vastaa viimekädessä koko ikäluokan kouluttamisesta ja tekee kaikkein vaikuttavinta työtä syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Työvoimakoulutuksen resurssit ovat tarpeeseen nähden riittämättömät. Työvoimakoulutuksen vaikuttavuus on todettu, kilpaileviin toimintamalleihin nähden, hyväksi. Maahanmuuttajien koulutuksen resursointiin on talousarviossa kiinnitetty oikealla tavalla huomiota. Kotouttaminen, kielikoulutus ja ammatillinen koulutus pitää yhdistää, jotta maahanmuuttaja pääsee nopeammin työmarkkinoille. Nykyinen peräkkäinen toteutus on tehotonta ja aikaa vievää. Opetustoimen henkilöstökoulutuksen suunnittelussa maahanmuuttajien määrän kasvu tulee muistaa.

Suurimmat leikkausvaikutukset kohdistuvat henkilöstöön ja toimitiloihin, koska ne muodostavat suurimman osan koulutuksen järjestäjän kustannuksista (75 %). Kainuun ammattiopisto on ennakoinut väistämätöntä tulevaisuutta viimeisen 3½ vuoden aikana siten, että päätoimisen henkilöstön määrää on jo vähennetty 25 %:lla eli 120 työntekijällä. Toimitiloja on vähennetty vastaavana aikana 20 %:lla. Suoritetut tilaratkaisut ovat heikentäneet ammatillisen koulutuksen saavutettavuutta. Seinistä on säästetty ajamalla toiminnat alas Suomussalmen, Kuhmon ja nyt myös Sotkamon toimipaikkojen osalta. Opetustoiminta nuorten osalta keskittyy Kajaaniin ja Kuusamoon. Toisaalta myös nuorten oma hakeutumiskäyttäytyminen on tukenut tätä kehitystä.

Ammatillisen koulutuksen reformi on 1990-luvun koululakien uudistuksen jälkeen merkittävin koulutusta koskeva rakenteellinen ja toiminnallinen uudistus. Lainsäädännön uudistaminen on vasta alku reformille, jonka onnistuminen riippuu käytännön toiminnan muuttumisesta. Kainuun ammattiopisto on vastannut tähän haasteeseen mm. YritysAmis mallilla ja se palkittiin alkuviikosta

KAJAANIN KAUPUNKI **ASIANTUNTIJALAUSUNTO**

13.10.2016

Sivistys- ja tiedejaosto
Eduskunta

Opetushallituksen järjestämässä ammatillisen koulutuksen parhaat käytännöt 2016 –kilpailussa rohkeimpana ideana ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi.

Kehittäminen tehdään ammatillisen koulutuksen arjessa. Ammatillisen koulutuksen kehittämiseen on varattu 8,5 miljoonaa euroa, mikä on 40 % vähemmän kuin vuonna 2015. Suunnan pitäisi olla päinvastainen reformin toteuttamisen onnistumiseksi.

Kainuun ammattiopistossa ei leikata ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja. Kainuun ja Koillismaan alueella ammatillisessa koulutuksessa kannetaan yhteiskuntavastuuta ja uudistetaan koulutusta. Ammatillisen koulutuksen reformi tulee viedä nyt päätökseen ja sen jälkeen tilanne tulee vakiinnuttaa siten, että suomalaisen koulutuspolitiikan pitkäjänteinen toteuttaminen saa jatkua. ”Jos kukaan ei suutu, niin mikään ei muutu”.

Yhteistyöterveisin,

Liikelaitoksen johtaja
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos